

No, toż momy już poła stycznia; piynnostego. Boczycie jak to było kiejsik za tyj łośzkliwyj „komuny”? Wszyjskie hajery, berkmony, szmelcyrze, walcyrze i fto tam jesce jaki fach miół, zawdy we łośtatnigo dostowali „zaliczka” a piynnostego geltak. To jesce było wtynczos, kiej nom tyn iglok „Srogi Ed” snochwioł co to my som dziesionto (! Boczycie), „potęga” gospodarczo we świyecie. Niyskorzij ci to wszyjsko praskło, zbulowało sie i terozki mocka ludzi erbnie abo jakosik zapomoga, lebo „świadczynie przedemerytalne”; każdy jes skuplowany ze ZUS-ym lebo inkszym MOPS-ym, abo sznupie ino po hasiokach. Za staryj Polski tyż była mocka elwrow nale, tela co ci jes jejich terozki tela, coby żodyn planeciorz niy poradziół wypokopić. Bo downij ło niyftorych to i wice łożprawiali:

Kiejsik deptoł telki elwer, bezrobotny ze synkiym kole srogij hali targowyj we Chorzowie i tak jimu rzondziół:

– Wiysz! Kiej już ustanymy te wongle na hołdzie zbiyrać, kiej ino jakosik robota erbnymy, to zarozki sie jakigosik kormika, jakosik świnią lajstnymy. Niyskorzij zaszlachtujmy, narobiymy krupniokow, żymlokow, preswusztu, i pojyme sie aże nom sie chepnie!

– Tatulku, tatulku! A jak to bydymy ćkać? Ino same krupnioki i preswuszrty! Łojciec chlast tego synka bez pysk i godo:

– Ty giździe! Chleba sie weź, a niy ino same krypnioki i preswuszty.

To, downij a sam terozki, naobkoło cinyngiym idzie ujzdrzić jak to roztomajte politykiery, jejich utrzidupskie chabiom dlo sia cołkie milijony. Jedna „afera” majto za drugom a żodnych za to niy idzie do pierdla wrajzić (no, można jedyn-dwióch – jak to sie godo – capow, „kozłow łośfiarnych”, kierzy sie na czos niy spokopiyli). Tela, co dalszij niy byda jamrowoł bo to juzaś polityka. A polityka – jak pedzioł jedyn mondrok, a jo za niym – to jes telki srogi knif: łyknońć żaba, a ku tymu fresy niy skrziwić i niy porzigać. I tak sie miarkuja, co tyn Carlos Fuentes, kiery to wypokopioł, blank ci niy znoł samtyjszych politykierow. Przeca już terozki wszyjsko momy spaprane, popśnione a już cheba nojbarzij lazaryty i ta cołko „służba” (ha,ha,ha) zdrowio. Jako sużba, jakigo zdrowio ? Kaj? Nikiej we tyn starym wicu: Dochtor sie pyto niymocnego:

– Cy łoni sie same łożołom lebo mo to zrobić naszo flyjgera?

– A po jakiymu jo sie mom som raziyrować, som sie golić?

– Bo można mocie jakisik lepszy raziyraparar lebo lepszyjsze żiletki.

– A dyc, razinku mom lepszyjsze żiletki, nale rzyknijcie mi dochtorku jak wyglondo ta flyjgera?

– Aaa, ta naszo flyjgera jes gryfno, szykowno, no nicego sobie, mo przed sia, mo za sia tela, co jak łona biere sie do golynio, to tak nikiem by sie już blank ta cołko operacjo napoczła!

Jedno ino sam u nos festelnie sztramsko fonguje. To te wszyjskie „super-,hiper-”, i jak je tam jesce mianować – „markety”. Niy byda rzondziół ło nich nic złygo bo

kiej zrychtowali tyn srogi market we Piośnikach moja Elza pedziała co sie tam pojndymy bo sie musi dlo sia i dlo świekry nowe canbyrsty, nowe szczotecki do zymboli lajstnońć. Wlazujemy rajn, kukomy a sam we fachach, we tych gysztelach jes jich cheba ze dziesiynć tysiyncy, abo i wiyncej.

– Kuknij ino Elza, przeca u nos na cołkich Pniokach ani poła z tego niy ma zymbiskow !!!

Nale, tak by tak jo chocia dobry gyszeft na tym zrobiol ... lajstnoł żech sie dwa gryfne wozki za ... styry złote.

A bydom nom te politykiery snochwiać i snochwiać; już napoczli snochwiać jak to po tym latośnym welonku dziepiyro nom bydzie dobrze, jak my to dziepiyro narychtujemy ta cołko Unia Ojropyjsko. Jedne godajom ło wieśnie, inksze miarkujom na lato a zołwizol żodyn sie niy do lodchlastońć aż do lostatka, aż na podzim. Gynał nikiem we telkij powiarce:

„Kiej my sie zbieremy w kupa, pokożymy światu ...” – Wiycie przeca co, pra?

Kiej tak wszyjskie już napoczli godać to idzie sam terozki przełnacyć to co kiejsik pedziol boł tyn szalszpiller Groucho Marx:

„Niy miarkuja, jakim tyż to prezidyntym (prymierym, posłym) łon bydzie, bo łon godo, godo, godo ... pewnikiyem nale bołby dobrom ...żonom”.

Ha, ha gawca w telewizyjo i policajt „dziylnicowy” godo co niy do zwolu coby go ftośik łobejrzoł jako mo fresa (bo po robocie to łon już niy jes policajt ino telki nikiem jo Ojgyn). Sro w galoty ze strachu – niy to ci jes jejigo „prywatność”. Nale my za sztröm musimy bulić corozki wiyncej, a już terozki jes tela chopa (styrnoście tysiyncy), kierych kiejby kcieli ze roboty wyciepnońć (bo som gówno we wercie) to trza jejim – kożdymu – zabulić kole milijona złociokow. Cy kieryś nasz elwer, nasz hajer, nasz smelcyrz widziol kiejsik tela betkow??? A niyskorzij tyn ze tom końskom fresom, kiery sie naćkoł ze Kulczykiym we Czynstochowie godo, co łon dziepiyro pokoże kaj ta kiszka (kwaśne mlyko) rośnie. A jo bocza ino jedno. Za bajtla, za karlusa, kiej bez droga szoł moj „dziylnicowy” to my srali do galot i byli monter, i żodyn niy wyrobiol. A terozki, kiej widza telkich dwioch „szwejkow”, kierzy deptajom po Krojccie (nale ino we polednie) to bali i nasze bajtle ze łochronki sie snich chichrajom.

Nale tak sie miarkuja, co styknie – podwiyl co – tego jamrowanio bo to jes tak by tak psinco we wercie. A Wiycie? Skuli jednego sie sam werci we Polsce żyć. A to ino beztoż, iże kiej cowiek świtnie to ... mu niy jes ŻOL!

Przeczytołech kiejsik jedna telko gyszichta, kiero naszkryfloł jedyn moj kamrat ze „internytu”. Gryfny, szykowny karlus. Żodyn tam jakisik „gutynmorgyn”, znacy Miymiec polski ze łodzysku. Boła tam godka ło niyftorych angyjberach, co to przikludzyli sie do Miymiec, i niy ino. Za sia łostawiyli można ino gnoj, larmo, łostuda i bele co, nale przy jakisik srogszyj przileżitości, przy ludziach, kierzy jejich blank niy znajom – napoczynajom sie asić cym to tyż sam u nos kiejsik we Polsce byli. Jake to tam za szkoły pokończyli, co to śnich za persolny niy byli i take tam inksze chwolby, kierych jes corozki wiyncej im barzij jejim po gorzole we palicy sie belonce. I tu mi sie spomniol tyż telki jedyn istny, kieregoch poznoł dobrych

pora lot tymu nazod. W tych gryfnych (dłō mie, i dło mojij Elzy) czasach spatrzeni my sie we „Orbisie” telkie szykowne wywczasy, telki wander bez Bułgario, Turcja do Grecji. Przy piyrszym łobiedzie, kiej my ino przifurgli do tyj Bułgarii, siednoł sie ku nom do stoła telki karlus (Jorg mu boło) ze jejigo babom. Łon ci boł fest wygodany (faflok i klyta nikiem jo), łona chnet blank nic niy rzondziyla, nikiem moja Elza. I tak już łostało, co my łod terozki wszandy sie do kupy wiybiyrali, bele kaj na szpacyr, do knajpy, na plaża i kaj tam jesce. Zdało mi sie, co my dobrze trefiyli na tych wywczasach, bo i jakosik flaszecka „Pliski” lebo „Słonecznego brzegu” poradziyli my do kupy występać, i kajsik pojńść na tańcowanie. Tak boło cosik bez łozim dni, tela co ciyngiyom – tak po piyrszyj flaszecce – łon ci sie asiół co to łon tam we tyj Warszawie niy jes, jakie to szkoły mo, co za interesy robi; sztyjc ci poradziół ci sie herzić; jedna ino ciyngiyom chwolba. Łozim dni śleciało i trza sie boło przekludzić do Turcji. To byli lata siedymdziesionte, i ta granica ze Turcjom boła festelnie wachowano, bo to boł już inkszy świat łod tego gryfnego, naszygo „socjalistycznego”. Niy byda łozprawioł, iże już na dziesiyńc kilomyjtrów przed tureckom granicom bułgarskie wojoki ciyngiyom nom tam papiory łoglondali. Styknie co powia, iże te pora kilomyjtrów jechali my bez trzi-štyry godziny.

Granica turecko, przejechali my na drugo zajta. Tam już na nos niy poradziół sie doczkać mody Turek ze biura turystycznego „Haštaš” do kupy ze gryfnom Polkom, naszom dolmeczerkom, kiero sie Aleksandra mianowała. Turek wloz, gryfnie sie przywitoł i zarozki kozoł nom do koźdego paszportu wrajzić rajn piyńc dularow, to nom celniki niy bydom gracać we kofrach. A Wiyecie przeca, co wtynczos smycyło sie ze sia pora kofrow na handel we Stambule, tela co ino jo ze mojom Elzom byli telkie ciubaryki, ipty i nic my ze sia niy mieli. Wiym, co niy mom sie cym kwolić, nalech nigdy nikaj nic niy szmuglowoł i beztoż można zawdy, koźdy rocek dostowołech bez nicego paszport. Rajza do Stambułu boła gryfno, szofer naprany jak bela i ino co dwadzieścia-trzidziyści kilomyjtrów sztopowali nos policajty, szofer wylazowoł, dowoł do gracy pora tych ichnich dinarow (lirow tureckich) i gzuli my dalszj.

Piyrso wieczerso we hotyłu. My sie juzaś do kupy ze tymi Warszawiokami zicli tela, co kiej jo piwo łobsztalowoł, to tyn istny, tyn Jorg pedziół, iże już żodnyj gorzołeczki ani piwa tukej ślepać niy bydzie. Niy, to niy, jo sie tak by tak dło sia łobsztalowoł. To ździebko ze inkszyj zajty.

Zawdy sie godało (podwiyl my jesce do tyj Unii Ojrpyjskij niy wlejšli), iże tyn Stambuł (Bizancjum, Konstantynopol, Istambuł) to ci jes miasto – jak mondroki godajom – „metropolia”, kiero koźdy Ojrpyjcyk łobejrzyć musi. To jes na isto gryfne miasto, szykowne. Kiejby tak ftoś przikludziół sie do Sultanahmet. To ci jes telko dziydzina choby Pnioki, tela, co siedymnoście razy wiymkšyzjszo.

Nojważniysze to ci tam jes Hagia Sofia i „Błękitny meczet”. Fajrant ze stawiyonym tego meczetu boł kajsik kole 1616 roka, kiej tyn sultan Ahmed mioł dwadzieścia siedym lot. A tyn istny godo mi sam ciyngiyom:

– No, można to i gryfne miasto tela co jo mom lepszyjsze kachle w doma niżli te, kiere nom sam we tym muzyjom pokozali.

Ta cołko Hagia Sofia, to ci boł kiejsik kościoł nasz, katolicki zbajstlowany Izydora z Milety i Anthemiosa z Tralles (a fōndnoł ci jom cysorz Justyniana I), kajsik we szōstym wyku. Niyskorzij Arabery zbajstlowali śtyry wieże, telkie „minarety” i jes to terozki arabski kościoł łod piytnostego wyka. Jakech sie tak już rozgodoł, to trza jesce rzyknońć, iże we Bazylice św. Pyjtra we Rzymie na zoli jes ci nacechowane, naszkryflane, kiere kościoły som nojwiynkszyjsze. I jes to bazylika św. Pyjtra, kościoł św. Paulka we Londynie, katyjdra Duomo we Mediolanie i ta gynał Hagia Sofia we tym Istambule (jak godajom Turki). Terozki to tyż jes myzyjom nikiej Topkapi Sarayi, kaj niy idzie knipsować (a jo knipsnoł). We tym Stambule jes ci festelnie srogi most (wiyunkszyjszy i to mocka łod naszymy downiyszygo Germania Brücke). To jes most na Bosforem, kiery kupluje ojropyjsko tajla Stambułu ze azjatyckom. I kie sie tak ałtokiym bez tyn most przejedzie aże do ichniyszyj, szykownyj „stacji telewizyjnyj”, idzie erbnońć telki „certyfikat”, iże cowiek już boł we Azji. We tym miejscu to ci jes telki gonek miyndzy Morzym Marmara a Morzym Cornym.

A tyn Jorg, tyn pofyrtany Warszawiok godo mi we tym ałtoku:

– No, my to momy u nos we Warszawie dziepyro mosty. Telki ...na tyn przykład ..

– Dobra dej pokoj – godom jimu, bo kciołech sie wszyjsko gynał łoberzeć – rzykniesz mi ło tyj Warszawie przy wieczery.

Jes tyż we tym Stambule nojwiynkszy targ na świycie (no, można krom Khan Khalili we Kairze, tela co niy byda sie wadzioł), kiery sie mianuje Kapali Carsi, kiery fonguje już łod piytnostego wyka.

– No, wiysz Ojgyn – pado mi tyn Jorg-Warszawiok – u nos na Kiercelaku, a terozki można i na sztaadjonie Dziesiynćiolycio momy jesce wiyunksze targi.

Możno mi ftośik przeciepnie co jo tela, i po jakiymu fandzola ło tym Stambule.

Nale to je dło mie ważne, i to niy ino skuli tego dupnego angyjbera-Warszawioka.

Chocia? Można? Piontek, rano, u tych Turkow napoczło sie jejich świnynto, składy pozawiyrane a sam z rańca po śniodaniu wszyjskie nasze (Ponboczku łodpuść mi tyn grzych) „turysty” ze koframi niy poradżom sie doczkać aże nasz ałtok ze tego biura „Haštaś” sie przikludzi. Jo ze mojom Elżom blank łogupioł, bo wiedziołech

co jesce dwa dni momy być we Stambule a sam łoroz wszyjskie ze koframi styrcom kole hotyłu. Autok przyjechał, wszyjskie sie zaladowali i jademy. Tyn gryfny pilot ze tego „haštasia” mioł dwiocyh bracykow. Jedyn boł handlyrz, telki u kierego szło wszyjsko skalić a i łon sprzedowoł ino telkie kozuchy, i inksze pelcmantle a drugi bracyk boł złotnik, jubiler. U tego piyrszego cołko naszo wycieczka wszyjsko gryfnie skalyła, erbli ździebko tych inchich piyndzy, kiere niyskorzi udali abo na te pelce, abo na piestronki u trzecigo bracyka. I tak ci sie to jakosik kulało, chocia tam boł świnynto i wszyjsko bezmać boło do imyntu zawarte.

Kiej już wszyjskie Poloki posprzedowali te jejich kofry jechali my dalszij. Wyecie! Tyn moj kamrat Jorg-Warszawiok mioł ci aże trzysta nagelfajli, telkich fajli do pazurów. Kupioł je we Warszawie za 30 cyntów we „Pewexie”, a po jednym dolarze skalół we Stambule. Werciyło sie, pra? Nale na sznapsa tak jak we Bułgarii to już niy mioł, bo przeca „waluty” niy bydzie na gupoty wydowoł.

Styknie, styknie, niy byda go dalszj łobgadywoł, tela co ino rzykna, iże już niyskorzj, we tyj Grecji zawdy ze łobiadu lebo wieczery przelywoł sie woda, kiero styrcała na stole do plasikowyj flaszki, bo mu było żol lajstnoć sie jako Coca-Cola lebo piwo. Nale Śleciół rocek, dwa i jo kiejsik pojechał do Warszawy. A, iżech miał mocka czasu, posznupołech kaj tyż tyn moj wczasowy kamrat miyszko. Nie zetrwało dugo i żech go naszoł. Wiycie, co godołech ło jejigo snochwianiu, chwolbie i herzyniu sie, boczycie, pra? I mało mie diosi niy wziyni i pieron niy szczeloł!!! To był stolorz, kiery robił drzewniane zole do holcoków i do babskich trepów (telkie byli wteda we modzie). A jo sie medikowoł co to jakisik inżynier, mōndrok, „przemysłowiec” lebo cosik telkigo.

Dziwocie sie? Niy, pra? Bo tyż telkich znocie. Jo mōm telkigo „gutynmorgyna” u mie we szynku, u „Breka”. Tak ze trzi-štyry razy do roka sie sam do nos nazod przikludzi na pora dni a łozprawio choby tam we Miymcach był Erikōm Steinbach lebo kancylrzyym Gerhardym, tela co mu zawdy grochowionka ze szczewikōw wylazuje.

A skuli tego co my sōm i przy elwrach i przy roztomajtych miglancach spomniało mi sie kiej do szynku, do Pyjtra przikwanckoł sie jedyn karlus, elwer (Adi mu było) siednoł sie przy szynkwasio, łobsztalowoł kwartyka gorzoły i kiej jōm już blank wyslepoł pyto sie gospodzkigo:

– Suchajōm łoni, panie Pyjter, a cy łoni już zapłacyli za ta gorzoła co jo jōm sam miał na szynkwasio????

– A dyć żech zapłacioł! Zawdy bula, kiej mi gorzoła przwożōm do szynku – godo karczmor – przeca kiej sztaluja towar to tyż musza za niygo zabulić, pra?

– No, toż widzōm łoni, jo żech kcioł ino wiedzieć, co kiej łoni za ta gorzoła już bulyli, to jo cheba niy musza płacić, bo na pierona mōmy płacić dwa razy, pra?

No, to można na łostatek cosik ze Szwejka: coby sam niy godać, to wszyjsko jes do porzōndku, i nic sie niy stało, a eżli bali i sie cosik stało, to zołwizoł jes do porzōndku, iże iberhaupt, razinku cosik sie jesce dzieje!!!

Bo cosik sie tam dzieje. Dejcie sie ino pozor! To ino kapelonki nojlepszi wiedzōm. Wiela przy kolyndzie do telki hajer, berkmon, szmalcyrz a wiela te dupne przezesy ło kierych we telewizyi godali co niy poradzōm sie pochytać wiela tak richtik przy geltaku bierōm. Nale to już by była jakosik łostuda i tak sie miarkuja co na dzisioj styknie a beroł jamrowoł, łozprawioł nikiej we każdo sobota

Ojgyn z Pniokōw